

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. gruodžio 12 d.

Auditoriai mano, kad tarpvalstybiniam bendradarbiavimui su kaimyninėmis šalimis ateityje kils sunkumų

Šiandien Europos Audito Rūmų paskelbtoje ataskaitoje teigiama, kad nepaisant tam tikrų trūkumų ES finansuotos tarpvalstybinės programos su kaimyninėmis šalimis buvo reikalinga ir vertinga parama regionams abiejose ES išorės sienos pusėse. Tačiau auditoriai taip pat įspėja, kad dabartinis geopolitinis kontekstas, Rusijai įsiveržus į Ukrainą, turės didelį poveikį pusei ateinantiems metams pasiūlytų programų.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra pagrindinis ES kaimynystės politikos, apimančios 16 šalių, su kuriomis ES turi išorės sieną, elementas. Dar visai neseniai tai taip pat išliko viena iš nedaugelio nuolatinio dialogo su Rusija sričių. 2014–2020 m. laikotarpiui buvo parengta 15 bendrų programų, kurių bendras ES įnašas sudarė beveik 1 milijardą eurų. Jos turėtų būti naudingos tiek valstybėms narėms, tiek šalims, su kuriomis jos turi tiesioginę sausumos arba jūrų sieną.

Auditoriai nustatė, kad ES programose nustatyti prioritetai ir pasirinkti tikslai – nuo kultūros paveldo iki kovos su organizuotu nusikalstamumu – buvo suderinti su pasienio regionų poreikiais ir iššūkiais. Atrankos procesas iš esmės buvo skaidrus ir rengiamas taip, kad būtų atrinkti tinkamiausi projektai. Be to, ES auditoriai palankiai vertina tai, kad programos buvo kuriamos bendrai dalyvaujant, o tai pasirodė naudinga skatinant vietos atsakomybę už jas. Tačiau jomis nebuvo pakankamai papildytos kitos ES finansuojamos programos, todėl galėjo būti prarastos sinergijos galimybės.

Nepaisant parengiamųjų veiksmų, buvo itin vėluojama pradėti įgyvendinti 2014–2020 m. programas – jos galėjo būti pradėtos įgyvendinti tik penktaisiais arba šeštaisiais finansavimo laikotarpio metais. Audituotais projektais buvo siekiama numatytų išdirbių, tačiau kai kurių projektų tarpvalstybinis aspektas buvo silpnesnis nei kitų. 2021–2027 m. teisinėje sistemoje atsižvelgta į įgytą patirtį. Joje nustatyti pakeitimai, kuriais supaprastinamas naujų programų valdymas ir sudaromos sąlygos jas įgyvendinti sklandžiau. Tačiau šie pokyčiai kelia papildomą riziką, kuri rodo, kad svarbu vykdyti atidžią stebėseną.

„Tarpvalstybinės programos buvo reikalinga ir vertinga parama teritoriniam bendradarbiavimui prie ES išorės sienų stiprinti, – teigė už auditą atsakinga Audito Rūmų narė Bettina Jakobsen. – Tačiau Rusijos invazija į Ukrainą kelia didelį pavojų kai kuriems iki šiol pasiektiems rezultatams.“

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Iš tiesų, imdamasi platesnių atsako priemonių dėl Rusijos invazijos į Ukrainą, Komisija sustabdė programų finansavimo susitarimų su Rusija ir Baltarusija vykdymą ir perskirstė finansavimą Ukrainos pabėgėliams remti. Prasidėjus invazijai taip pat kilo rimtų abejonių dėl 9 iš 17 naujų programų, kurios, kaip tikėtasi, apimtų Rusiją ir Baltarusiją 2021–2027 m. laikotarpiu. Šioms devynioms programoms iš viso skirta beveik trečdalis visų numatytų finansavimo asignavimų. Tuo tarpu, auditorių teigimu, pietuose Izraelio ir penkių dalyvaujančių arabų šalių bendrų projektų Viduržemio jūros baseino programoje skaičius išlieka mažas, nors jau vien tai, kad tokių bendrų projektų esama, savaime galima laikyti sėkme.

Bendra informacija

15 tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu yra šios: „Viduržemio jūros baseinas“, „Italija – Tunisas“, „Juodosios jūros baseinas“, „Lenkija – Baltarusija – Ukraina“, „Lenkija – Rusija“, „Estija – Rusija“, „Latvija – Rusija“, „Lietuva – Rusija“, „Latvija–Lietuva–Baltarusija“, „Vengrija – Slovakija – Rumunija – Ukraina“, „Rumunija – Ukraina“, „Rumunija – Moldova“, „Karelija“, „Kolarktika“ ir „Pietryčių Suomija – Rusija“. Šiose programose nustatyti trys strateginiai tikslai:

- skatinti regionų abiejose sienos pusėse ekonominę ir socialinę vystymą;
- spręsti bendrus aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, saugos ir saugumo uždavinius;
- skatinti kurti geresnes asmenų, prekių ir kapitalo judumo sąlygas ir būdus.

Specialioji ataskaita 27/2022 „ES parama tarpvalstybiniam bendradarbiavimui su kaimyninėmis šalimis. Parama yra vertinga, tačiau jos įgyvendinimas prasidėjo labai vėlai ir reikia išspręsti su koordinavimu susijusias problemas“ paskelbta Audito Rūmų svetainėje (eca.europa.eu).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547